

Homepage

iReport PlanMER Omgevingsvisie Breda

Welkom op de website van het digitale milieueffectrapport (planMER) voor de Omgevingsvisie van de gemeente Breda. Het PlanMER is in opdracht van de gemeente Breda opgesteld door Royal HaskoningDHV. In de Omgevingsvisie geeft de gemeente een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Breda. Het planMER biedt inzicht in de mogelijke kansen en risico's van het nieuwe beleid voor het milieu; in breed perspectief voor de gehele fysieke leefomgeving. Op basis hiervan worden aandachtspunten meegegeven voor het vervolg. In het menu bovenaan deze pagina klikt u door naar de verschillende onderdelen van het planMER. Hieronder leest u meer over de inhoud van het planMER en de Omgevingsvisie.

Deze website kan het best worden bekeken met Google Chrome, Microsoft Edge of Mozilla Firefox.

Omgevingsvisie gemeente Breda

Naar verwachting wordt op 1 januari 2022 de [Omgevingswet](#) ingevoerd. De gemeente Breda moet als lokale overheid de Omgevingswet implementeren. De Omgevingswet voegt 26 wetten over de fysieke leefomgeving samen tot één wet. Het is verplicht voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen.

In haar Omgevingsvisie schetst de gemeente Breda een toekomstbeeld voor de fysieke leefomgeving, waarin integrale keuzes over de inrichting van gebieden worden gemaakt. Het achterliggende doel van het omgevingsbeleid is erop gericht de kwaliteit van leven van de inwoners van Breda te verbeteren.

De Omgevingsvisie is het kader waarbinnen Breda een [omgevingsplan](#) opstelt. Een omgevingsplan bevat concrete regels en maatregelen waarmee de Omgevingsvisie tot uitvoering gebracht wordt. Gekoppeld aan de Omgevingsvisie wordt de procedure van de m.e.r. doorlopen omdat de Omgevingsvisie kaders stelt voor activiteiten die volgens de wet m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Daarnaast is op voorhand niet uit te sluiten dat als gevolg van de strategische keuzes in de Omgevingsvisie significante negatieve effecten optreden op Natura 2000-gebieden gelegen in de gemeente of in directe nabijheid van de gemeente Breda, zoals het Ulvenhoutse Bos.

PlanMER

Het proces van de milieueffectrapportage (m.e.r.) is een hulpmiddel voor besluitvorming. Het doel van de m.e.r. is het milieubelang volwaardig mee te laten wegen bij de vaststelling van plannen en besluiten. Een belangrijk product van de m.e.r. is het milieueffectrapport (MER; voor strategische plannen heet dit planMER).

Het planMER is gelijktijdig opgesteld met de ontwerp Omgevingsvisie en heeft gedurende dit traject waardevolle informatie opgeleverd voor de Omgevingsvisie. Op welke wijze dit is gebeurd en van invloed is geweest op de Omgevingsvisie kunt u teruglezen in dit planMER. Daarnaast zijn aanbevelingen voor het vervolgetraject geformuleerd, bijvoorbeeld voor programma's en de monitoring. Ook dit kunt u terug lezen in dit planMER.

Naast het opstellen van het planMER is ook een [Passende Beoordeling](#) opgesteld. De Passende beoordeling was nodig omdat niet op voorhand kon worden uitgesloten of de Omgevingsvisie significante gevolgen heeft op Natura 2000-gebieden. De belangrijkste uitkomsten van de Passende Beoordeling zijn opgenomen in dit planMER.

Het planMER (incl. Passende beoordeling) gaat gezamenlijk met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage. De terinzagelegging vindt plaats in het voorjaar van 2021. U kunt gedurende deze periode op beiden zienswijzen indienen. Daarnaast wordt het planMER getoetst door de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.). Dit is een door het Rijk ingesteld onafhankelijk adviesorgaan. Tezamen wordt dit meegenomen in de verdere afronding en vaststelling van de Omgevingsvisie.

Dit iReport betreft de samenvatting van het planMER. Het volledige planMER kunt u hier vinden.

Hoe is dit planMER gemaakt?

In dit gedeelte kunt u aan de linkerkant navigeren door de verschillende onderwerpen van de milieueffectbeoordeling voor de scenario's.

Met het planMER wordt inzicht gegeven in:

De staat van en trends in de leefomgeving van Breda. Dit is de huidige situatie (2020) en de verwachte toekomstige autonome ontwikkeling (in 2030 en waar mogelijk 2040)

De effecten van het nieuwe beleid op de voorziene staat van de leefomgeving in 2030 (en daar waar mogelijk 2040)

De mate waarin nieuw beleid bijdraagt aan het behalen van de ambities van de Omgevingsvisie ('doelbereik')

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader. Het beoordelingskader is gebaseerd op de drie lagen van People-Planet-Profit. Per laag zijn de thema's aangegeven en de daarbij beschouwde indicatoren.

Het [beoordelingskader](#) vormt de basis voor de 'foto van de leefomgeving'. In de 'foto van de leefomgeving' is de huidige situatie en autonome ontwikkeling (tot 2030) per indicator omschreven. De autonome ontwikkeling is de situatie in 2030 als het huidige beleid voortgezet wordt. Op basis van beschikbare kwantitatieve informatie en een per indicator gedefinieerde schaallat is het kwaliteitsniveau (score) toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld. Daar waar relevante afwijkingen zijn per deelgebied is dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

Voor het planMER heeft de gemeente Breda [vier scenario's](#) opgesteld die onderling onderscheidend zijn in beleidsuitspraken op:

1. *Maatschappelijke ontwikkeling*: lokalisering versus globalisering
2. *Ruimtelijke ontwikkeling*: bundeling van ontwikkelingen versus spreiding van ontwikkelingen binnen de gemeente.

Op basis van informatie uit de 'Foto van de leefomgeving' en de mening van experts is voor elk van de beleidsuitspraken behorende bij de vier scenario's die onderdeel uitmaken van de Omgevingsvisie in beeld gebracht of er sprake is van een mogelijke kans op een positief effect, een mogelijke risico op een negatief effect of geen effect wordt verwacht.

Doel van het in beeld brengen van de effecten van de scenario's was om tussentijds reflectie te bieden voor de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie. De conclusies en aandachtspunten zijn meegenomen bij het opstellen van de ontwerp Omgevingsvisie (voorkeursscenario). Doel van het in beeld brengen van de effecten van het voorkeursscenario is het kunnen aanscherpen van de ontwerp Omgevingsvisie enerzijds, en het meegeven van aandachtspunten voor het Omgevingsplan en Omgevingsprogramma's.

Effecten van beleidsuitspraken kunnen vaak nog zowel positief als negatief uitpakken, afhankelijk van de verdere concretisering in de uitwerking in de definitieve Omgevingsvisie, programma's, de vervolgbesluiten en van de inzet van het instrumentarium. De beoordeling van de scenario's is daarom met behulp van een beschouwing van de kansen op mogelijke positieve effecten en risico's op mogelijke negatieve effecten in beeld gebracht. Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden maar geven een indicatie van mogelijke gevolgen van de beleidsuitspraak.

De gemeente Breda heeft de kansen en risico's die samenhangen met de vier scenario's gebruikt ter aanscherping van het beleid dat een uiteindelijke plek krijgt in de Omgevingsvisie, dit is het [voorkeursscenario](#). Het voorkeursscenario is een samenvoeging van beleidsuitspraken uit de vier scenario's. Ook het voorkeursscenario is beoordeeld op basis van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten.

Tenslotte is in het planMER beoordeeld in hoeverre de ambities zoals deze nu geformuleerd zijn, haalbaar zijn in 2030 en in welke mate de beleidsuitspraken uit het voorkeursscenario daaraan bijdragen (doelbereik). Daarnaast zijn er zogenaamde '[botsproeven](#)' uitgevoerd. Hierin is gekeken in hoeverre beleidsuitspraken mogelijk onderling strijdig zijn (botsen) of onderling kansen bieden op versterking. De beleidsuitspraken zijn systematisch met elkaar geconfronteerd in een beoordelingstabel.

Het beoordelingskader

Hieronder ziet u het beoordelingskader.

De staat van de fysieke leefomgeving

De staat van de fysieke leefomgeving van Breda is visueel weergegeven in figuur 1, zowel voor de huidige situatie (lichte lijn) als voor de autonome ontwikkeling tot 2030 (donkere stippellijn).

De huidige situatie laat een wisselend beeld zien. Vooral wat betreft de indicatoren voorzieningenniveau, droogte, overstromingen, geurhinder, kwaliteit openbare ruimte, aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid, kennis en innovatie, openbaar vervoer en internationale

bereikbaarheid staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor. Onder druk staan de verkeersveiligheid, betaalbare huisvesting, broeikasgassen, geluidhinder, bodemkwaliteit, grond- en oppervlaktewater, kwaliteit van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse bos, biodiversiteit, duurzame energieopwekking, grondstoffen (en circulariteit) en infrastructuur.

De autonome ontwikkeling laat zien dat de staat van de leefomgeving richting 2030 voor enkele indicatoren verslechtert. De gemeente zal richting de toekomst steeds meer te maken krijgen met dominante autonome trends waarop de gemeente geen of weinig invloed kan uitoefenen, waaronder klimaatverandering, (geo)politieke, demografische, technologische en economische ontwikkelingen. Bestaand beleid keert de negatieve trends naar verwachting niet. Kritische kwaliteitsniveaus^[1] in de gemeente Breda zijn verkeersveiligheid, betaalbare huisvesting, geluidhinder en grond- en oppervlaktewater. Knelpunten die nu bestaan maar verdwijnen of verbeteren door autonome ontwikkeling zijn onder andere biodiversiteit en Natura 2000-gebieden (mits instandhoudingsdoelen worden behaald) en broeikasgassen. Ten aanzien van duurzame energieopwekking, grondstoffen (en circulariteit) en infrastructuur geldt dat er autonoom verbeteringen plaatsvinden, maar dat het kwaliteitsniveau 'rood' blijft.

Figuur 1: Rad van de leefomgeving huidige situatie en autonome ontwikkeling ([grotere weergave](#))

Het Rad laat zien dat deze onderdelen verslechteren, als de gemeente niet ingrijpt en het huidige vastgestelde beleid uitvoert

De vier scenario's

Voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie Breda en het planMER zijn scenario's ontwikkeld. Deze scenario's gaan in op de vraag hoe Breda zich richting de toekomst, 2040, kan ontwikkelen. De scenario's geven richting aan mogelijke ruimtelijke invullingen van het omgevingsbeleid en sluiten aan op de actuele uitdagingen in de stedelijke ontwikkeling van Breda.

De twee stedelijke uitdagingen die uitgangspunt vormen voor de scenario's en weergegeven zijn in figuur 2 zijn:

- *Maatschappelijke ontwikkeling:* lokalisering versus globalisering
- *Ruimtelijke ontwikkeling:* bundeling van ontwikkelingen versus spreiding van ontwikkelingen binnen de gemeente

De scenario's zijn bedoeld om het speelveld van keuzes die in de Omgevingsvisie gemaakt worden af te dekken. De scenario's zijn onderscheidend genoeg om een breed palet aan mogelijke risico's voor negatieve effecten en kansen voor positieve effecten op de leefomgeving in het planMER in beeld te brengen. Op basis van dit beeld kunnen keuzes in de Omgevingsvisie gemaakt worden en/of randvoorwaarden mee worden gegeven aan bepaalde ontwikkelingen.

Figuur 2: Positionering scenario's ten opzichte van de twee stedelijke uitdagingen

De volgende vier scenario's zijn opgesteld:

[Scenario 1: de sociale stad](#)

[Scenario 2: de internationale stad](#)

[Scenario 3: de economisch duurzame stad](#)

Scenario 1: de sociale stad

Scenario 1 ligt op het grensvlak van lokaal en bundeling. Kenmerkend voor scenario 1 is de focus op een bevolkingsgroei die lager ligt dan de provinciale prognoses, waarbij de woningbehoefte gericht is op de behoefte van de lokale bevolking (toename van 8000 woningen). Woningbouw is gericht op inbreiding en vindt plaats binnen de bestaande stad en dorpen. De voorzieningen concentreren zich enerzijds in lokale (dorps)winkelmilieus met focus op verkoop en uitwisseling van lokale producten en goederen. Daar vinden ook lokale evenementen plaats. Anderzijds zijn voorzieningen geconcentreerd op regionale locaties als de Woonboulevard, de Claudius Prinsenlaan en Breepark. Op mobiliteitsgebied richt de aandacht zich daarom op een goede ontsluiting van de stad en dorpen door middel van een stelsel van wandel- en (snel-)fietsroutes en goede verknopingen op een aantal gebundelde OV-assen. Daar zijn ook nieuwe vormen van deelmobiliteit gesitueerd. Lokale en regionale bedrijven uit dezelfde sectoren zoeken elkaar op, waardoor een clustering ontstaat op bestaande bedrijventerreinen. Ook in het buitengebied treedt een clustering op van agrarische activiteiten in verschillende sectoren. Deze clusters omringen de stad, samen met een natuur- en landgoederenlandschap en voedselbossen die onderling door ecologische verbindingzones dwars door de stad met elkaar zijn verbonden. Ook bevinden zich in het stedelijk gebied enkele grootschalige zoetwaterreservoirs, zoals de Waterakkers en de Zoete Delta. Op het gebied van energievoorziening tenslotte is de stadsverwarming gekoppeld aan lokale energieopwekking in de wijken en in enkele ecologische energie-landschappen. Klik [hier](#) voor de beleidsuitspraken die onder scenario 1 beoordeeld zijn in het planMER.

Figuur 3: Overzichtsk kaart scenario 1 ([grotere weergave](#))

Beleidsuitspraken scenario 1

1. In het planMER zijn in het eerste scenario negen beleidsuitspraken beoordeeld, dit zijn de volgende: Een sterk Breda in 2040, gericht op het versterken van de positie als internationaal knooppunt
 2. Een sterk Breda in 2040, gericht op de verbinding met groen
 3. Een sterk Breda in 2040, gericht op verbetering
 4. Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op de klimaatbestendige stad
 5. Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op een gezond leefmilieu
 6. Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op vitale natuur en landschap
 7. Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een toereikende woningvoorraad
 8. Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een aantrekkelijke vestigingslocatie
 9. Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een vitale omgeving
-

Scenario 2: de internationale stad

Scenario 2 ligt op het grensvlak van internationaal en bundeling. Kenmerkend voor scenario 2 is de focus op een bevolkingsgroei die gelijk is aan de provinciale prognose, waarbij de woningbehoefte (toename van 12.000 woningen) gericht is op immigratie vanwege het internationale milieu van Breda. Woningbouw is gericht op inbreiding in een centrum-stedelijk milieu, geconcentreerd in hoge dichtheden met een mix van wonen en werken. Wat betreft voorzieningen wordt het centrum ingericht als internationaal winkelmilieu waar ook evenementen plaatsvinden. De mobiliteitsopgave die hieraan gerelateerd is, is gericht op zowel regionale verbindingen (Bus Rapid Transport en HOV-lijnen) als ook snelfietsroutes. Stadrand hubs aan de rand van de stad vangen de druk van buitenaf op. Internationaal gezien ontwikkelt Breda zich als internationaal knooppunt in het treinverkeer naar België en Duitsland. Door de groei is er ook behoefte aan extra bedrijventerreinen. Nieuwe internationaal georiënteerde bedrijventerreinen worden gebundeld langs het spoor en de snelwegen. Het landschap is namelijk één van de belangrijkste internationale vestigingsvoorwaarden. Het landschap wordt dan ook versterkt, met name door landbouwinclusieve natuurontwikkeling, met nieuwe landschapselementen. Deze gebieden zijn onderling verbonden door stevige ecologische verbindingzones dwars door het stedelijk gebied. Tenslotte liggen langs de bundel A16/HSL meerdere ecologische energielandschappen, maar het warmtenet van de stad is verbonden met grootschalige externe energieopwekking op Moerdijk en de centrale in Geertruidenberg. Klik [hier](#) voor de beleidsuitspraken die onder scenario 2 beoordeeld zijn in het planMER.

Figuur 4: Overzichtskaart scenario 2 ([grotere weergave](#))

Beleidsuitspraken scenario 2

In het planMER zijn in het tweede scenario elf beleidsuitspraken beoordeeld, dit zijn de volgende:

Ongeveer 12.000 woningen, in hoge dichtheden gebundeld in het internationale georiënteerde centrum en gemixt met werken (diverse vestigingsmilieus)

Nieuwe internationaal georiënteerde bedrijventerreinen worden gebundeld langs het spoor en de Rijkswegen. Door een slimme herstructurering is uitbreiding naar buitengebied niet nodig

Versterking landschap door landbouw-inclusieve natuurontwikkeling op zandgronden, hier wordt van oorsprong kleinschalige landschap teruggebracht, vollegrondslandbouw/veeteelt wordt regionaal geclusterd buiten de gemeentegrens.

Natuur en landgoederen verbonden door stevige ecologische verbindingzones

Centrum van Breda biedt internationaal winkelmilieu en evenementen

De grote regionale en internationale onderwijsinstellingen zijn belangrijke innovatieve hotspots, ook in de agrarische en groene sector.

Realisatie snelfietsroute naar centrum Breda.

Nieuwe OV-assen in westelijke en oostelijke richting, met transferia aan de rand van de stad en innovatief OV-systeem in het centrum

Vergroting capaciteit/doorstroming Noordelijke Rondweg

Internationale knoop, met treinen naar België en Duitsland

Warmtenet gekoppeld externe opwekking (o.a. Moerdijk en Geertruidenberg). Langs de bundel A16/HSL komen meerdere ecologische energielandschappen

Scenario 3: de economisch duurzame stad

Scenario 3 ligt op het grensvlak van lokaal en spreiding. Kenmerkend voor scenario 3 is de focus op een bevolkingsgroei die gelijk is aan de provinciale prognose, waarbij de menselijk maat, maatwerk en nabijheid van voorzieningen voorop staan. Woningbouw (toename van 12.000 woningen) vindt plaats op verschillende locaties verspreid over de stad, in de dorpen en ook in het buitengebied en sluit daarbij aan op de specifieke lokale vraag. Voorzieningen zijn lokaal georiënteerd. Het grondgebruik in het buitengebied sluit aan bij de karakteristiek van het landschap en bestaat uit een mozaïek van teelten op het zand en natte teelten in de beemden en polders. Het natuur- en landgoederenlandschap wordt zoveel mogelijk behouden, met behoud van cultuurhistorische waarden. Het stedelijk gebied is doorregen door een fijnmazig netwerk van groenstructuren en (stads)parken, waar de inwoners kunnen verblijven, sporten en recreëren. Bedrijvigheid wordt uitgebreid, ook in het buitengebied, maar heeft geen grootschalig karakter. Woon- en werkgebieden en voorzieningen zijn onderling verbonden met een uitgebreid en fijnmazig netwerk van goed ingerichte wandel- en fietsroutes die doorlopen in het buitengebied. Daar hebben zij tevens een recreatieve functie. Wat betreft mobiliteit ligt de focus op snelfietsroutes naar het omringende gebied en een grootschalig aanbod van deelmobiliteit bij mobiliteitshubs. Ook de Noordelijke Rondweg wordt in capaciteit vergroot. Tenslotte liggen verspreid over het stedelijk gebied liggen lokale, veelal coöperatieve energienetwerken die in de lokale behoefte voorzien. Klik [hier](#) voor de beleidsuitspraken die onder scenario 3 beoordeeld zijn.

Figuur 5: overzichtskaart scenario 3 ([grotere weergave](#))

Beleidsuitspraken scenario 3

In het planMER zijn in het derde scenario twaalf beleidsuitspraken beoordeeld, dit zijn de volgende:

Ongeveer 12.000 woningen, verspreid over de stad en de dorpen voor een deel ook in het buitengebied, daarbij aansluiten op de specifieke, lokale vraag

Nieuwe bedrijventerreinen om groei op te vangen verspreid over de stad en ook in het buitengebied

Kleinere (stads)parken verspreid over de stad, verbonden met fijnmazig groen

Mozaïek van verschillende soorten teelt op het zand en op de nattere gronden rondom de stad

Recreatieve verbindingen

Lokale winkelmilieus in kernen en buurten verspreid over de stad, boerderijwinkels in het buitengebied

Ruimte voor langzaam verkeer met netwerk van fiets- en wandelroutes

Kleinschalige mobiliteitshubs met breed aanbod van (flex)OV en deelauto's

Vergroting capaciteit Noordelijke Rondweg

Snelfietsroutes naar omliggende kernen

Afval bestaat niet, alle grondstoffen worden lokaal hergebruikt in de landbouw en energieproductie

Scenario 4: de internationale stadsregio

Scenario 4 ligt op het grensvlak van internationaal en spreiding. Kenmerkend voor scenario 4 is de focus op doorgroei naar 300.000 inwoners, waarbij Breda een centrumstad wordt. Woningbouw wordt verdubbeld en vindt plaats op verschillende locaties verspreid over de stad, in de dorpen en ook in het buitengebied in hoge dichtheden. Het centrum van Breda kent een internationaal winkelmilieu en evenementen die bekendheid genieten, tot ver over onze landsgrenzen. Om voldoende werkgelegenheid te kunnen realiseren zijn nog eens 40 tot 60 ha nieuwe werkgebieden nodig. Ook voor de opvang van transformaties van bestaande terreinen tot woongebieden. Deze nieuwe werkgebieden worden zowel binnenstedelijk gesitueerd, als in de nieuwe uitbreidingsgebieden aan de randen van de stad. De nieuwe woon- en werkgebieden krijgen een stevig groen/blauw casco, inclusief stads- en buurtparken en worden omringd door een robuust natuur- en landgoederenlandschap. Omdat het aantal inwoners dat het buitengebied als uitloopgebied gaat gebruiken aanzienlijk stijgt, is er voor landbouw immers geen plaats meer in het Bredase buitengebied. Een robuust stelsel van ecologische verbindingzones door de stad draagt bij aan de leefkwaliteit van het bestaand stedelijk gebied. Wat betreft mobiliteit ligt de focus op zowel uitbreiding van de wegcapaciteit, als ook de inzet op goede OV-verbindingen zowel lokaal als regionaal en snelfietsroutes naar het omliggende gebied. Tenslotte beschikt Breda over een omvangrijk warmtenet dat gekoppeld is aan grootschalige opwekking buiten de stad. Klik [hier](#) voor de beleidsuitspraken die onder scenario 4 beoordeeld zijn.

Figuur 6: Overzichtskaart scenario 4 ([grotere weergave](#))

Beleidsuitspraken scenario 4

In het planMER zijn in het vierde scenario dertien beleidsuitspraken beoordeeld, dit zijn de volgende:

Perspectief op doorgroei naar 300.000 inwoners (25.000-30.000 woningen), met zeer hoge dichtheden in het centrumgebied, gemixt met werken en ook binnenstedelijk worden hoge dichtheden ontwikkeld. Daarnaast worden nieuwe woonwijken aan de rand van de stad in Prinsenbeek, De Rith en Bavel ontwikkeld

Toevoegen van 40 tot 60 hectare bedrijventerrein, zowel binnenstedelijk als aan de randen van de stad

Stevig groen/blauw casco voor de nieuwe woongebieden en stevig omringend natuur- en landgoederenlandschap (in plaats van landbouw)

Fijnmazige ecologische verbindingen door de stad

Centrum als internationaal winkelmilieu en evenementen

Groei van (bestaande) onderwijsinstellingen die nationale en internationale studenten aantrekken

Snelfietsroutes naar nieuwe woon-/werkgebieden

HOV-lijnen naar nieuwe woon-/werkgebieden

Bus Rapid Transport naar omliggende kernen (niet alleen Utrecht)

Sprinterstation Prinsenbeek-Zuid als onderdeel regionaal spoornetwerk

Er zijn goede internationale spoor- en wegverbindingen aanwezig ter versterking van het internationale knooppunt Breda

Vergroten capaciteit Noordelijke Rondweg en toevoegen hoofdinfrastructuur met aansluitingen op Rijkswegen

Grootschalig warmtenet gekoppeld aan grootschalige opwekking

Effecten van de vier scenario's

De beleidsuitspraken uit de vier scenario's zijn per indicator beoordeeld op basis van het aantal kansen op positieve effecten en het aantal risico's op negatieve effecten. In onderstaand figuur 7 is de vergelijking van de scenario's op laag niveau (people-planet-profit) weergegeven.

Figuur 7: Vergelijking aantal kansen en risico's van de vier scenario's

Algemeen

Scenario 1 ([klik hier](#) voor het rad van scenario 1) leidt, in tegenstelling tot de andere scenario's, per saldo tot meer kansen dan risico's op de leefomgeving. Dit is te verklaren doordat scenario 1 zich kenmerkt door een beperkte groei van de gemeente en Breda zich meer maatschappelijk lokaal ontwikkelt. Hierbij zijn de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen voornamelijk op inbreiding gefocust en kleinschalig. Scenario 2 ([klik hier](#) voor het rad van scenario 2) en scenario 4 ([klik hier](#) voor het rad van scenario 4) kenmerken zich door een bovenstedelijk perspectief met de focus op respectievelijk inbreiding en uitbreiding en verdere ontwikkeling als netwerkstad met internationaal karakter. Hierbij geldt dat scenario 4 ten opzichte van scenario 2 een forse groei in inwoneraantal kent. Voor zowel scenario 2 als 4 is wat betreft kansen en risico's op de leefomgeving per saldo sprake van weinig onderscheid.

Scenario 3 ([klik hier](#) voor het rad van scenario 3) is, voor wat betreft de risico en kansen op de leefomgeving, vergelijkbaar met scenario 1. Doordat scenario 3 meer inzet op spreiding van ruimtelijke functies dan bij scenario 1, neemt de druk op de 'planet' thema's meer toe in scenario 3.

Voor alle vier de scenario's geldt dat ze het meest onderscheidend zijn op het thema 'planet'. Scenario 4 leidt, gevolgd door scenario 3, tot de grootste druk op 'planet' thema's zoals natuur en biodiversiteit, milieukwaliteit en bodem en water ten opzichte van de overige twee scenario's. Ondanks dat scenario 4 leidt tot de grootste druk op de 'planet' onderwerpen, biedt scenario 4 daarentegen ook het meeste perspectief op de thema's economische vitaliteit, wonen en verstedelijking en bereikbaarheid. Ook scenario 2 biedt kansen op deze thema's, maar deze kansen zijn minder groot in vergelijking met scenario 4.

Het voorkeursscenario: sterk en veerkrachtig Breda

Het voorkeursscenario sterk en veerkrachtig Breda is een samenvoeging van de vier scenario's. Kenmerkend voor het voorkeursscenario is de focus op een grotere bevolkingsgroei (170%) ten opzichte van de provinciale bevolkingsprognoses. De woningbouwbehoefte van 25.800 woningen

wordt voor 90% binnenstedelijk en in hoge dichtheden gerealiseerd. Dit komt met name tot stand door transformatie van werklocaties (bedrijven en kantoren). Hierbij wordt ingezet op een menging van wonen, werken en voorzieningen. De overige 10% vindt plaats door uitbreidingen van de dorpen Teteringen, Bavel en Prinsenbeek. Ten aanzien van bedrijvigheid geldt een uitbreidingsvraag van 100 hectare. Bij binnenstedelijke herontwikkelingen is de ambitie om minimaal 20% van het terrein groen in te richten en bij de herinrichting van de openbare ruimte wordt 10% vergroend.

Wat betreft voorzieningen wordt zowel op lokaal niveau ingezet op (buurt)winkelcentra. Vrijkomende bebouwing rond (buurt)winkelcentra wordt ingevuld met maatschappelijke voorzieningen, zoals zorgvoorzieningen, flexwerkplekken of woningen voor specifieke doelgroepen. Het centrum van Breda wordt een internationaal winkelmilieu, waar ruimte is voor evenementen. Er wordt actief ingezet op het creëren van verbindingen tussen wijken, oeververbindingen en spooronderdoorgangen voor voetgangers en fietsers (actieve mobiliteit).

In het buitengebied (en voor een klein deel in de stad) worden de nog ontbrekende delen van het Natuurnetwerk Brabant en de bijbehorende ecologische verbindingzones gerealiseerd (305 hectare nieuwe natuur en 27 kilometer aan ecologische verbindingzones). Daarnaast wordt er 267 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd binnen het Gemeentelijk Natuurnetwerk in de aankomende 6 jaar met 37 kilometer aan ecologische verbindingzones. Om de toenemende recreatieve druk te compenseren worden is het de ambitie om de bestaande bossen met 130 hectare nieuw bos uit te breiden. En om barrièrewerking te voorkomen worden er 132 faunapassages aangelegd. In het stedelijk gebied wordt een grootschalig zoetwaterreservoir gerealiseerd, de Zoete Delta gericht op extra waterberging en verbetering van het regionale ecologische- en watersysteem, waarbij de historische situatie als inspiratie dient. De Zoete Delta dient tevens als onderlegger voor stedelijke ontwikkeling, recreatie en ontmoeten in Breda.

Wat betreft mobiliteit wordt er ingezet op internationale, regionale en lokale verbindingen. Er wordt ingezet op een betere internationale treinverbinding naar België en Duitsland. Regionale verbindingen worden versterkt via HOV-lijnen en Bus Rapid Transport met mobiliteitshubs in en aan de rand van de stad. Via snelfietsroutes wordt Breda met omliggende kernen verbonden. Binnen Breda worden routes voor langzaam verkeer (fiets en voetganger) aangelegd. Tenslotte wordt de Noordelijke Rondweg in capaciteit vergroot.

Voor de energietransitie wordt aangesloten bij de regionale energiestrategie (RES). Grootschalige energieopwekking vindt plaats met zon en wind (langs de A16). Lokaal wordt aangesloten op kleinschaliger initiatieven voor zonneparken en het plaatsen van zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Meervoudig ruimtegebruik is daarbij uitgangspunt. Het verder uitgebouwde warmtenet is gekoppeld aan externe opwekking (o.a. Moerdijk en/of Geertruidenberg) en aan duurzame bronnen als geo- en aquathermie.

Tenslotte wordt ingezet op het verminderen van het gebruik van grondstoffen en het efficiënter inzetten van grondstoffen.

Klik [hier](#) voor de beleidsuitspraken die onder het voorkeurscenario beoordeeld zijn.

Figuur 8: Overzichtsk kaart voorkeurscenario ([grotere weergave](#))

Beleidsuitspraken voorkeurscenario

In het planMER zijn in het voorkeurscenario zeven beleidsuitspraken beoordeeld, dit zijn de volgende:

Woningbouw: Ruim 25.800 woningen, in hoge dichtheden gebundeld in het internationaal georiënteerde centrum en gemixt met werken (diverse vestigingsmilieus) en voorzieningen. Aangevuld met groeiende dorpen, waarbij ook wordt ingespeeld op specifieke woonbehoeftes, met name voor starters en senioren en voor CPO. Uitgangspunt is het realiseren van 50% betaalbare woningbouw, in het sociale en/of middeldure segment. Bij binnenstedelijke herontwikkelingen minimaal 20% groen en bij herinrichting openbare ruimte wordt 10% vergroend.

Bedrijvigheid: 100 ha nieuwe internationaal georiënteerde bedrijventerreinen worden (1) gebundeld langs het spoor en de Rijkswegen. (2) Door een slimme herstructurering binnenstedelijk en (3) opvang in de regio, is uitbreiding naar het buitengebied niet nodig. Invulling van de locaties hangt mede af van het veranderende economisch werkprofiel van Breda. Bij binnenstedelijke herontwikkelingen minimaal 20% groen en bij herinrichting openbare ruimte wordt 10% vergroend.

Buitengebied en groen: Zonering van het buitengebied: zuid- en noordkant focus op natuur. Oost- en westkant landbouw (agrarisch). Randen landschapsversterking. Ecologische verbindingen door stedelijk weefsel heen. Fijnmazig netwerk van groen realiseren. Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen. Aanleg van 305 hectare nieuwe natuur en 27 kilometer aan ecologische verbindingzones behorende tot het Natuurnetwerk Brabant. Daarnaast wordt er 267 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd binnen het Gemeentelijk Natuurnetwerk in de aankomende 6 jaar met 37 kilometer aan ecologische verbindingzones. De bestaande bossen uitbreiden met 130 hectare nieuw bos en realisatie van 132 faunapassages. Deze maatregelen worden grotendeels in het buitengebied gerealiseerd. Ontwikkeling zoete delta en transitie naar klimaatbestendigere leefomgeving.

Voorzieningen: Centrum van Breda biedt internationaal winkelmilieu en evenementen. Daarnaast lokale winkelmilieus en sociale voorzieningen in kernen en buurten verspreid over de stad. Aandacht voor regionale en internationale positie onderwijsinstellingen, ook in de groensector (Curio).

Mobiliteit: Nieuwe OV-assen in westelijke en oostelijke richting, met transferia aan de rand van de stad en innovatief OV-systeem in centrum. Een internationale knoop met treinen naar België en Duitsland. Ruimte voor langzaam verkeer met netwerk van fiets en wandelroutes. Snelfietsroutes en nieuwe HOV-lijnen naar nieuwe woon-werkgebieden. Bus Rapid Transport naar omliggende kernen (niet alleen Utrecht). Vergroten capaciteit NRW en toevoegen hoofdinfrastructuur met aansluitingen op rijkswegen

Energie: Aansluiten op RES voor grootschalige energieopwekking (wind en zon). Lokaal aansluiten op initiatieven uit de buurt. Warmtenet gekoppeld aan externe opwekking (o.a. Moerdijk en/of Geertruidenberg) en duurzame bronnen

Circulariteit: Grondstoffen worden op een duurzame wijze gewonnen en op een efficiënte manier ingezet met o.a. de focus op hergebruik.

Effecten van het voorkeursscenario

De mogelijke kansen en risico's als gevolg van de effectbeoordeling van het voorkeursscenario zijn geprojecteerd in het Rad van de Leefomgeving (figuur 9). Met de (autonome) referentiesituatie in 2030 als vertrekpunt, geven de groene pijlen kansen weer voor verbetering van de staat van de fysieke leefomgeving. Rode pijlen geven mogelijke risico's weer voor verslechtering van de staat van de fysieke leefomgeving. De dikte van de pijlen wordt bepaald door het aantal beleidsuitspraken in

de Omgevingsvisie dat leidt tot een kans en/of risico voor de specifieke aspecten uit het Rad; hoe dikker een pijl, hoe meer kansen of risico's. De dikte van de pijlen zegt dus niets over de aard of omvang van kansen en risico's of de aannemelijkheid dat deze zich kunnen voordoen; de complexiteit en daarmee samenhangende onzekerheden over de doorwerking en uitvoering van het beleid zijn hiervoor te groot.

Ter illustratie:

Het realiseren van 100ha nieuwe natuur levert een kans op positief effect op biodiversiteit. Dit uit zich een in groene pijl in het Rad van de leefomgeving voor het voorkeursscenario. Het realiseren van meer nieuwe natuur, bijv. 500 ha, leidt tevens tot een kans op een positief effect. Maar de groene pijl wordt niet dikker hierdoor. Ondanks dat de kans op een positief effect bij 500 ha nieuwe natuur groter is dan bij 100 ha nieuwe natuur, uit zich dit niet in de beoordelingscore (dikte van de groene pijl).

Effecten van beleidsuitspraken kunnen vaak nog zowel positief als negatief uitpakken, afhankelijk van de verdere concretisering in de uitwerking in de definitieve Omgevingsvisie, programma's, de vervolgbesluiten en van de inzet van het instrumentarium. De beoordeling van de scenario's is daarom met behulp van een beschouwing van de kansen op mogelijke positieve effecten en risico's op mogelijke negatieve effecten in beeld gebracht. Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden maar geven een indicatie van mogelijke gevolgen van de beleidsuitspraken in de ontwerp Omgevingsvisie.

Hieronder volgen de belangrijkste punten die naar voren komen uit de effectbeoordeling.

Kansen

Grootste aantal mogelijke kansen (per saldo): *Omgevingsvisie kan daarmee vooral positief bijdragen aan:*

- **Gezonde leefstijl en leefomgeving**

Door de verkorte afstand tot lokale winkelvoorzieningen en de aanleg van routes voor langzaam verkeer

- **Groenbeleving**

Door een vergoening van de openbare ruimte bij ruimtelijke herontwikkeling (woningbouw en bedrijvigheid) en aanleg van een ecologische verbindingen door het stedelijke gebied (Uitgangspunt: bij binnenstedelijke herontwikkelingen minimaal 20% groen en bij herinrichting openbare ruimte wordt 10% vergroend).

- **Sociale samenhang**

Door het realiseren van locaties waar men elkaar kan ontmoeten. Dit kan een lokaal winkelcentrum zijn maar ook een de aanleg van routes voor langzaam verkeer.

- **Adequate voorzieningen**

Door binnenstedelijk te verdichten (inbreiding) nabij voorzieningen neemt de afstand tot voorzieningen af. Daarnaast wordt er ingezet op lokale winkelmilieus in wijken en op aanleg van routes voor langzaam verkeer maar ook snelfietsroutes naar voorzieningen.

- **Aantrekkelijk vestigingsklimaat**

Door zowel woningbouw en een toename in bedrijvigheid kan het vestigingsklimaat aantrekkelijker worden. Hiermee hangt ook de aanwezigheid van voorzieningen (lokaal en regionaal) als de toegankelijkheid samen. De toegankelijkheid van Breda wordt vergroot door meerdere op mobiliteit gerichte maatregelen, zoals een innovatief openbaar vervoerssysteem.

Risico's

Grootste aantal mogelijke risico's (per saldo): *Omgevingsvisie geeft vooral mogelijke risico's op verslechtering bij:*

- **Broeikasgassen**

Door een toename in verkeersgerelateerde bewegingen, zowel personenvervoer en transportbewegingen, als gevolg van woningbouw en een bedrijvigheid. Ook kan de vergroting van de capaciteit van de Noordelijke Rondweg leiden tot een toename in autoverkeer en daarmee in de uitstoot van broeikasgassen. Ook gebouwen (woningen, bedrijven en instellingen) dragen bij aan de uitstoot van broeikasgassen.

- **Luchtkwaliteit**

Door een toename in verkeersgerelateerde bewegingen, zowel personenvervoer en transportbewegingen, als gevolg van woningbouw en een bedrijvigheid. Ook kan de vergroting van de capaciteit van de Noordelijke Rondweg leiden tot een toename in autoverkeer en daarmee in de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxiden wat kan leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit

- **Geluidhinder**

Door een toename in verkeersgerelateerde bewegingen, zowel personenvervoer en transportbewegingen, als gevolg van woningbouw en een bedrijvigheid. Ook kan de vergroting van de capaciteit van de Noordelijke Rondweg leiden tot een toename in autoverkeer en daarmee in de toename van geluidhinder. Daarnaast geldt dat door evenementen in het centrum en in woongebieden te houden en door inbreiding de kans op geluidsoverlast toeneemt (ervaren geluidhinder).

- **Natura 2000-gebieden**

Door een toename in verkeersgerelateerde bewegingen, zowel personenvervoer en transportbewegingen, als gevolg van woningbouw en een bedrijvigheid. Ook kan de vergroting van de capaciteit van de Noordelijke Rondweg leiden tot een toename in autoverkeer en daarmee in een toename in stikstofuitstoot. Ook de opgaven gerelateerd aan de energietransitie kunnen leiden tot verstoring van Natura 2000-gebieden. Dit risico is echter afhankelijk van de daadwerkelijke invulling van de energietransitie.

- **Biodiversiteit**

Inbreiding van woningen en bedrijvigheid kan de druk op binnenstedelijke biodiversiteit doen toenemen. Daarnaast kunnen nieuwe mobiliteitsverbindingen resulteren in een barrière voor

dieren. Tenslotte kan ook de inpassing van de energietransitie leiden tot verhoogde druk op de biodiversiteit.

Figuur 9: Rad van de leefomgeving voorkeursscenario ([grotere weergave](#))

Verwerking aandachtspunten ontwikkelscenario's in voorkeursscenario

Voortkomend uit de effectbeoordeling van de vier ontwikkelscenario's zijn aanbevelingen geformuleerd voor de verdere uitwerking van de ontwerp Omgevingsvisie. In deze paragraaf wordt aangegeven in hoeverre er in het voorkeursscenario rekening is gehouden met de geformuleerde aandachtspunten ter verbetering van de beleidsuitspraken van de ontwerp Omgevingsvisie.

- Het toevoegen van woningbouw in wat in de huidige situatie onbebouwd gebied is, kan leiden tot verhoogde druk op daar aanwezige biodiversiteit en verstoring van aanwezige beschermde flora en fauna. De aanbeveling is om bij de ontwikkeling van woningbouw te focussen op inbreidingslocaties boven uitbreiding naar het buitengebied.
 - *In het voorkeursscenario is woningbouw met name gefocust op inbreiding, in verschillende type woonmilieus. Bij de groei van de dorpen Teteringen, Prinsenbeek en Bavel is woningbouw voorzien in het buitengebied, direct grenzend aan de grenzen van de dorpen. Echter zal 90% van de woningbouwopgave binnenstedelijk plaatsvinden, gebaseerd op inbreiding. Hier wordt bij de herontwikkeling minimaal 20% van het oppervlakte groen ingericht.*
- Het toevoegen van extra woningen en bijkomende groei in inwoneraantal kan leiden tot extra verkeersbewegingen en daarmee tot een afname in de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Door ruimtelijke ontwikkelingen te bundelen, zoals in scenario 1 en 2, worden de afstanden korter dan bij spreiden en maken inwoners vaker gebruik van langzame modaliteiten zoals de fiets of voet. Dit verkleint het risico op negatieve effecten op verkeersveiligheid en bereikbaarheid.
 - *In het voorkeursscenario is inbreiding leidend. Inbreiding vindt met name plaats in de binnenstad en ten noorden van de binnenstad. Verschillende typen woonmilieus waaronder, gemengde woon-werkmilieus maken het aannemelijk dat de afstand tot voorzieningen kleiner worden. Daarnaast zijn deze gebieden voorzien van aansluitingen op openbaar vervoer verbindingen en worden meerdere wijk-tot-wijk verbindingen aangelegd om de ruimte te bieden aan langzamer verkeer. Met het voorkeursscenario zijn enkele risico's die voorzien werden in de vier scenario's getackeld. Echter blijven enkele risico's op negatieve effecten bestaan doordat de ontwikkeling van 25.800 woningen naar verwachting leidt tot een toename van verkeersbewegingen ondanks de maatregelen zoals hierboven beschreven.*
- Door woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen zoveel mogelijk aan de noordkant van Breda in te passen is de druk op het Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos kleiner dan wanneer deze uitbreiding plaatsvindt aan de zuidkant van Breda.
 - *De in het voorkeursscenario aangewezen locaties voor woningbouw, met name gefocust op inbreiding, zijn nagenoeg allemaal gesitueerd in en ten noorden van de binnenstad van Breda. Uitzondering hierop vormt de locatie Bavel-West (woningbouw) en Bavel-Zuid (bedrijventerrein). Bovenstaand aandachtspunt is in acht genomen en het is aannemelijk dat de druk op Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos ten aanzien van de locatie van woningbouw in het voorkeursscenario minder is ten opzichte van de vier scenario's. Echter wordt met het voorkeursscenario in tegenstelling tot de scenario's 1, 2 en 3 een woningbouwopgave*

voorzien die twee tot driemaal hoger is. Dit vormt een potentieel risico met betrekking tot de uitstoot van stikstof gerelateerd aan nieuwe verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw.

- De voorziene zoetwaterreservoirs uit scenario 1, de Zoete Delta, is een maatregel om hittestress en droogtestress te reduceren, daarnaast kan het bijdragen aan verbetering van grond- en oppervlaktewater kwaliteit en kwantiteit. Ten aanzien van biodiversiteit geldt dat de Zoete Delta een nieuw leefgebied kan zijn voor (nieuwe) soorten.
 - *De inpassing van zoetwaterreservoirs met ruimte voor recreatie en ontmoeten is opgenomen in het voorkeursscenario, daarmee wordt voorzien in kansen op positieve effecten ten aanzien van de indicatoren sociale samenhang (ontmoeten), wateroverlast, hitte, droogte, grond- en oppervlaktewater, biodiversiteit en de kwaliteit van de openbare ruimte en cultureel erfgoed.*
- Scenario 2 aanvullend voorzien in aanleg (snel)fietsroutes (gescheiden van overig verkeer) net als in de overige scenario's. Dit leidt tot een verbetering in verkeersveiligheid, broeikasgassen, geluidhinder en luchtkwaliteit.
 - *De genoemde aanbeveling is opgenomen in het voorkeursscenario, daarmee wordt voorzien in kansen op positieve effecten ten aanzien van verkeersveiligheid, broeikasgassen, geluidhinder en luchtkwaliteit zoals reeds omschreven in paragraaf 7.2.*
- De toepassing van groen/blauwe casco's als onderdeel van woningbouw in het buitengebied zoals toegepast in scenario 4 kunnen in scenario 3 leiden tot vermindering van negatieve effecten door bebouwing in het buitengebied.
 - *Het voorkeursscenario voorziet niet in grootschalige woningbouw in het buitengebied. Ten aanzien van de uitbreiding van dorpen is alsnog de uitspraak gedaan over de toepassing van een groen/blauw casco om risico's op negatieve effecten te mitigeren, ook is natuurinclusief bouwen onderdeel van het voorkeursscenario.*
- Ten aanzien van de aanleg van ecologische verbindingzones geldt dat het positieve effect hiervan groter is naarmate het groenoppervlak van de ecologische verbindingzones toeneemt. 'Stevige ecologische verbindingzones' hebben naar verwachting een groter positief effect op bijvoorbeeld hittestress en wateroverlast. Ook natuurinclusief bouwen bij nieuwbouw kan hitte-reducerend werken. Hierbij geldt dat de toename van groenoppervlak substantieel moet zijn om een effect te creëren.
 - *In het voorkeursscenario is 27 kilometer ecologische verbindingzones opgenomen die door het stedelijk weefsel lopen. Daarnaast wordt er op locaties een fijnmazig netwerk van groen gecreëerd en wordt er uitgegaan van natuurinclusief bouwen.*
- Door bij de aanleg van ecologische verbindingzones en nieuwe infrastructurele verbindingen zoals snelfietsroutes of recreatieve routes rekening te houden met een barrièrewerking kan biodiversiteit gestimuleerd worden. Hierbij dienen ecologische verbindingzones en infrastructurele verbindingen elkaar niet op hetzelfde niveau te kruisen.
 - *In het voorkeursscenario zijn wijk-tot-wijk verbindingen opgenomen die infrastructurele verbindingen (zoals de Noordelijke Rondweg) op een ongelijk niveau kruisen, daarnaast zijn oever-verbindingen als verkenning opgenomen ter kruising van ecologische verbindingzones. Onduidelijk is in hoeverre nieuwe snelfietsroutes het Natuurnetwerk Nederland kruist, en wat het gevolg hiervan is.*
- In scenario's waar sprake is van verdere inbreiding kunnen de effecten op geluidhinder en verslechtering van de luchtkwaliteit deels gemitigeerd worden door autoluwe of autovrije maatregelen te treffen (in combinatie met goede alternatieven voor autoverkeer)
 - *Het voorkeursscenario doet geen uitspraak over het toepassen van een autovrije of autoluwe zone. Wel wordt de Noordelijke Rondweg deels ondertunneld ter hoogte van de stedelijke inbreidingslocaties wat plaatselijk een positief effect kan hebben ten aanzien van de indicatoren luchtkwaliteit en geluidhinder.*
- De koppeling van het warmtenet gekoppeld aan externe opwekking zoals voorzien in scenario 2 en 4 leidt tot minder druk op de ruimte, natuur en biodiversiteit en cultureel erfgoed

dan de lokale en kleinschalige coöperatieve energienetwerken in scenario 1 en 3. Door in deze scenario's in te zetten op grootschalige energienetwerken kunnen kansen ontstaan.

- *Het voorkeursscenario spreekt van het aansluiten op grootschalige energieopwekking in lijn met de RES West-Brabant, als ook aansluiten op lokale initiatieven. Daarnaast maakt ook het warmtenet gekoppeld aan externe opwekking onderdeel uit van het voorkeursscenario, waardoor bovengenoemd aandachtspunt meegenomen is in het voorkeursscenario.*
- In scenario 1 en 3 ligt de focus op lokale winkelcentra en milieus in kernen en buurten. Dit biedt kansen ten aanzien van de indicatoren eenzaamheid, sociale cohesie en inclusiviteit. Het creëren van deze ontmoetingsplekken in scenario 2 kan leiden tot meer kansen op een positief effect en reductie van het aantal risico's. Daarnaast zorgen voorzieningen in de directe nabijheid voor verkleining van verplaatsingsafstanden wat kan leiden tot een toename van gebruik van langzame modaliteiten en verbetering van verkeersveiligheid.
 - *In het voorkeursscenario wordt ingezet op het creëren van lokale winkelmilieus in kernen en buurten, waarmee het bovengenoemde aandachtspunt opgenomen is.*
- Het slim clusteren van bestaande en nieuwe bedrijven op bestaande bedrijventerreinen om uitbreiding in het buitengebied te voorkomen.
 - *In het voorkeursscenario is enkel sprake van inbreiding van bedrijventerreinen of op terreinen langs snelwegen. Invulling vindt plaats op basis van de actuele vraag naar werklocaties. Bovengenoemd aandachtspunt is in de Omgevingsvisie verwerkt.*

Passende beoordeling Natura 2000-gebieden

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de [Natura 2000-gebieden](#) is een passende beoordeling opgesteld. In een passende beoordeling wordt dieper ingegaan op de gevolgen voor deze gebieden.

Enkele beleidsuitspraken uit het voorkeursscenario kunnen een risico vormen op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Op basis van de passende beoordeling kan geconcludeerd worden dat dit de volgende beleidsuitspraken betreft:

Woningbouw: 25.800 woningen, in hoge dichtheden gebundeld in het internationaal georiënteerde centrum en gemixt met werken (diverse vestigingsmilieus). Aangevuld met groeiende dorpen, daarbij aansluitend op de specifieke lokale vraag. Bij binnenstedelijke herontwikkelingen minimaal 20% groen en bij herinrichting openbare ruimte wordt 10% vergroend.

Bedrijvigheid: 100 ha nieuwe internationaal georiënteerde bedrijventerreinen worden (1) gebundeld langs het spoor en de Rijkswegen (2) Door een slimme herstructurering binnenstedelijk en (3) opvang in de regio, is uitbreiding naar het buitengebied niet nodig. Invulling van de locaties hangt mede af van het veranderende economisch werkprofiel van Breda. Bij binnenstedelijke herontwikkelingen minimaal 20% groen en bij herinrichting openbare ruimte wordt 10% vergroend.

Mobiliteit: Nieuwe OV-assen in westelijke en oostelijke richting, met transferia aan de rand van de stad en innovatief OV-systeem in centrum. Een internationale knoop met treinen naar België en Duitsland. Ruimte voor langzaam verkeer met een netwerk van fiets en wandelroutes. Snelfietsroutes en nieuwe HOV-lijnen naar nieuwe woon-werkgebieden. Bus Rapid Transport naar omliggende kernen (niet alleen Utrecht). Vergroten capaciteit NRW en toevoegen hoofdinfrastructuur met aansluitingen op rijkswegen

Energie/warmtenet: Aansluiten op RES voor grootschalige energieopwekking (wind en zon). Lokaal aansluiten op initiatieven uit de buurt. Warmtenet gekoppeld aan externe opwekking (onder andere Geertruidenberg) en duurzame bronnen.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde (milieu)druk op Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling ([interne saldering](#)) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

Voor bedrijvigheid, woningbouw en mobiliteit geldt dat het in de praktijk erg lastig kan zijn om voldoende mogelijkheden (saldo-gevers) te vinden om de totale depositiebijdrage te salderen in het juiste invloedsgebied. Het is daarom voor deze ontwikkelingen een grote uitdaging om te investeren in zo laag mogelijke emissies. Dit bepaalt uiteindelijk de mate waarin de gewenste ontwikkelingen die tot een depositietoename leiden, zoals de bedrijvigheid en woningbouw tot uitvoer kunnen komen. Dit moet in de vervolgfase van het omgevingsplan nader verkend worden en mogelijk dat hieruit blijkt dat ambities bijgesteld moeten worden.

Doelbereik

Om na te gaan in hoeverre het beleid uit de Omgevingsvisie bijdraagt aan de gestelde ambities is de mate van doelbereik in beeld gebracht. De negen ambities en de relevante indicatoren zijn [hier](#) weergegeven. Voor het doelbereik is eerst bepaald welke indicatoren een raakvlak hebben met de ambities, waarna de effecten van deze indicatoren per ambitie opgeteld zijn (op basis van de effectbeoordeling) tot het aantal kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten zoals hieronder weergegeven in figuur 10.

Op basis van deze analyse kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Als gevolg van het beleid opgenomen in de Omgevingsvisie wordt positief bijgedragen aan nagenoeg alle geformuleerde ambities;

De analyse geeft geen inzicht in hoeverre ambities wel of niet gehaald worden. Wel geeft het een beeld hoeveel inzet er wordt gedaan om een bijdrage te leveren aan de ambities;

Voor 2 ambities zijn er enkel kansen op positieve effecten geconstateerd (zie figuur 10 hieronder);

Voor 7 van de 9 ambities zijn er zowel kansen als risico's, waarbij er voor 5 ambities meer kansen op positieve effecten zijn dan risico's op negatieve effecten (zie figuur 10 hieronder).

Voor de ambities *een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040 gericht op een gezond leefmilieu en een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040 gericht op vitale natuur en landschap* geldt dat er sprake is van meer risico's op negatieve effecten dan kansen op positieve effecten. Dit komt met name doordat de indicatoren onder deze ambities meer risico's op negatieve effecten dan kansen op positieve effecten laten zien. Dit betreft onder meer de indicatoren luchtkwaliteit en geluidhinder, Natura 2000-gebieden en biodiversiteit. Om deze ambities te halen moet het beleid aangescherpt worden.

Figuur 10: Doelbereik per ambitie

Ambities

De negen ambities en de relevante indicatoren voor het doelbereik zijn hieronder weergegeven.

Een sterk Breda in 2040, gericht op het versterken van de positie als internationaal knooppunt

Een sterk Breda in 2040, gericht op de verbinding met groen

Een sterk Breda in 2040, gericht op verbetering

Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op de klimaatbestendige stad

Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op een gezond leefmilieu

Een veerkrachtig en duurzaam Breda in 2040, gericht op vitale natuur en landschap

Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een toereikende woningvoorraad

Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een aantrekkelijke vestigingslocatie

Een veerkrachtig en inclusief Breda in 2040, gericht op een vitale omgeving

Om dit te bereiken werken we tot 2040 aan de volgende doelen/opgaven:

1. We vergroten de kracht van Breda met hoogstedelijke ontwikkelingen in ons centrum
2. We dragen samen zorg voor krachtige wijken
3. We maken een toekomstbestendige stad
4. We versterken samen met de regio het gezamenlijke voorzieningenniveau
5. We maken van Breda een 'Stad in een Park'
6. We bouwen meer dan 25.000 woningen
7. We bieden ruimte aan minstens 110.000 banen
8. We verbeteren de verbindingen tussen de wijken
9. We richten de openbare ruimte in voor ontmoeten en bewegen

Botsproeven

Middels botsproeven zijn de verschillende beleidsuitspraken met elkaar geconfronteerd en is benoemd of er sprake is van een kans op versterking (synergie) dan wel een risico op strijdigheden. Per beleidsuitspraak zijn de opgetelde aantallen kansen en risico's opgenomen. Het gaat om een rekenkundige optelling, het geeft daarmee een algemeen beeld hoeveel kansen op versterkingen en risico's op strijdigheid er geconstateerd zijn.

De beleidsuitspraken die de meeste kansen op versterking laten zien zijn de uitspraken gerelateerd aan mobiliteit. Deze uitspraken gerelateerd aan mobiliteit bieden kansen op versterking met de beleidsuitspraken gericht op woningbouw en voorzieningen. Dit doordat de algemene bereikbaarheid van zowel woningbouw, bedrijvigheid als voorzieningen versterkt kan worden als gevolg van het beleid.

Naast beleidsuitspraken die overwegend kansen op versterking laten zien zijn er ook beleidsuitspraken die een risico op strijdigheid laten zien. Uit figuur 11 kan afgeleid worden dat dit met name betrekking heeft op de uitspraak gericht op buitengebied en groen. Risico's worden vooral voorzien ten aanzien van mobiliteit en energie/warmtenet.

Voor de thema's woningbouw en bedrijvigheid geldt dat er sprake is van zowel een risico op strijdigheid als een kans op versterking. Wat betreft de beleidsuitspraak gericht op circulariteit geldt dat er geen sprake is van kansen op versterking of risico's op tegenstrijdigheid.

Figuur 11: Botsproeven

Conclusies, aanbevelingen en vervolg

Voor de Omgevingsvisie Breda zijn er zowel kansen op mogelijke positieve effecten als risico's op mogelijke negatieve effecten geconstateerd. De mogelijke kansen hangen voornamelijk samen met mogelijke positieve effecten op gezonde leefstijl en leefomgeving, groenbeleving, sociale samenhang, adequate voorzieningen en aantrekkelijk vestigingsklimaat.

De mogelijke risico's hangen voornamelijk samen met mogelijke negatieve effecten op klimaat, natuur en biodiversiteit en bodem en water.

Een groot aantal aandachtspunten uit de ontwikkelscenario's is (deels) opgenomen in het voorkeurscenario, zoals bijvoorbeeld (zie voor het volledige overzicht Verwerking aandachtspunten ontwikkelscenario's in voorkeurscenario):

- Focus op inbreidingslocaties boven uitbreiding naar het buitengebied om zo risico's op het gebied van biodiversiteit en verstoring van beschermde flora en fauna te beperken.
- Bundel ruimtelijke ontwikkelingen om het risico op negatieve effecten met betrekking tot verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verkleinen.
- Clusteren bestaande en nieuwe bedrijven op (bestaande) bedrijventerreinen om uitbreiding in het buitengebied te voorkomen.
- Pas ontwikkelingen ver van Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos in, bij voorkeur aan de noordkant van Breda.
- Pas de Zoete Delta in. Dit heeft positieve effecten op sociale samenhang (ontmoeten), wateroverlast, hitte, droogte, grond- en oppervlaktewater, biodiversiteit en de kwaliteit van de openbare ruimte en cultureel erfgoed.
- Voorzie in de aanleg van (snel)fietsroutes, gescheiden van overige verkeer. Dit leidt tot een verbetering in verkeersveiligheid, broeikasgassen, geluidhinder en luchtkwaliteit.
- Pas groen/blauwe casco's als onderdeel van woningbouw in het buitengebied en dorpen toe om de negatieve effecten van bebouwing te verminderen.
- Vergroot het oppervlak aan ecologische verbindingzones. Het positieve effect ervan neemt dan toe en bovendien vermindert het tevens hittestress en wateroverlast.
- Houdt rekening met de barrièrewerking van nieuwe infrastructurele verbindingen en ecologische verbindingen om biodiversiteit te stimuleren.

Aanbevelingen

Voor de geconstateerde risico's zijn diverse aandachtspunten en aanbevelingen (ook wel mitigerende maatregelen) geformuleerd die kunnen worden meegenomen bij het verder aanscherpen van de Omgevingsvisie of bij de uitwerking in het omgevingsplan of omgevingsprogramma. Deze aandachtspunten en aanbevelingen zijn hieronder per indicator, waar geen verbetering van het kwaliteitsniveau optreedt als gevolg van de ontwerp omgevingsvisie, weergegeven.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Verkeersveiligheid	●	↘	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Geconstateerde risico's zijn er vooral vanwege nieuw beleid gericht op de beleidsuitspraken woningbouw, voorzieningen en mobiliteit. Hierbij geldt dat er voor zowel voorzieningen als mobiliteit kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten voorzien zijn. Geconstateerde risico's hangen samen met een toename in verkeersdeelnemers als gevolg van de beleidsuitspraken, bijvoorbeeld door een toename in huishoudens, de vergroting van de capaciteit van de NRW en het aantrekken van bezoekers door een internationaal winkelmilieu te creëren. Deze gevolgen leiden zonder specifieke randvoorwaarden en beleid tot een toename van het aantal verkeersslachtoffers. Om verslechtering van de verkeersveiligheid te voorkomen kunnen mitigerende maatregelen getroffen worden. Hierbij valt te denken aan het duidelijk scheiden van langzaam verkeer van gemotoriseerd verkeer om de kans op een ongeval tussen deze verkeersdeelnemers te verkleinen. Daarnaast kan de maximale snelheid in woongebieden verlaagd worden.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Mantelzorg	●	↘	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

De autonome trend wordt in met de Omgevingsvisie niet gekeerd doordat concreet beleid gericht op mantelzorg niet is opgenomen in de Omgevingsvisie. Om de verslechterende trend en toenemende druk op mantelzorgers in Breda te verminderen wordt aangeraden om hier aandacht aan te besteden in uitvoeringsprogramma's.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Broeikasgassen	●	↗	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Hier zijn kansen op positieve effecten geconstateerd maar ook enkele risico's op negatieve effecten. Geconstateerde risico's zijn er vooral vanwege nieuw beleid gericht op het mogelijk maken woningbouw en bedrijvigheid. De toename in uitstoot van broeikasgassen hangt met name samen met de verkeersbewegingen die hieraan gerelateerd zijn. Vanwege autonome trends en maatregelen vanuit het Klimaatakkoord is de verwachting dat gebruik van fossiel opgewekte energie en daarmee uitstoot van broeikasgassen steeds minder zal worden. Niettemin kunnen de hier geconstateerde risico's terug gebracht worden door concrete voorwaarden aan ontwikkeling van nieuwe kantoren en voorzieningen te verbinden op het gebied van klimaatneutraliteit en schone, uitstootloze vormen van vervoer.

De opgave om uit het tekortschietende rode kwaliteitsniveau te komen vergt een forse inspanning, gericht op verduurzaming van bestaande functies. Gemeentelijke doelstellingen zijn om in 2044 een CO₂-neutrale stad te zijn. De wettelijke doelstelling conform de klimaatwet ligt op 49% minder uitstoot van CO₂ in 2030 ten opzichte van 1990. Autonom beleid moet voorzien in een trendbreuk naar afnemende CO₂ uitstoot. Verdere verbetering moet komen van aanvullend beleid. De grootste CO₂ bijdrage binnen Breda komt van de gebouwde omgeving. De Omgevingsvisie voorziet deels in nieuw beleid om de CO₂ uitstoot daarvan substantieel te verminderen, dit betreft met name nieuwbouw. Transitie naar aardgasvrije wijken kan aanvullend een belangrijke rol spelen in het behalen van de ambitie. Aangeraden wordt dit op te nemen in uitvoeringsprogramma's van de Omgevingsvisie.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Luchtkwaliteit	●	↗	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Geconstateerde risico's zijn er vooral vanwege nieuw beleid gericht op het mogelijk maken van woningbouw en bedrijvigheid maar ook deels door vergroting van de capaciteit van de NRW. Verslechtering van de luchtkwaliteit hangt daarin samen met een toename in verkeersbewegingen. Deze beleidsuitspraken leiden zonder specifieke randvoorwaarden en beleid tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Mitigerende maatregelen waar aan gedacht kan worden zijn het instellen van milieuzones en autoluwe gebieden nabij woningbouw. Autonom is echter wel de verwachting dat luchtkwaliteit door elektrisch verkeer zal verbeteren.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Geluidhinder	●	↘	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Voor de indicator geluidhinder zijn meer risico's op negatieve effecten dan kansen op positieve effecten geconstateerd. Daarmee is er risico op verslechtering van de autonome trend. Risico's zijn geconstateerd vanwege beleid gericht op woningbouw en bedrijvigheid. Daarnaast kan een internationaal winkelmilieu in het centrum met evenementen leiden tot geluidsoverlast. Autonome verbetering vanwege elektrisch verkeer zoals bij luchtkwaliteit is bij geluid niet aan orde, omdat er dan nog steeds sprake is van substantieel geluid vanwege banden. Met betrekking tot de functiemenging van wonen-werken wordt geadviseerd specifieke voorwaarden op te nemen over afstanden tussen bedrijven met uitstoot en woningen en de hoeveelheid toegestane geluidhinder. Met snelheidsbeperkingen (bijvoorbeeld 30 km/u) en autoluwe of autovrije zones kan geluidhinder door verkeer verminderd worden, wat ook positief is wat betreft verkeersveiligheid. Ten aanzien van woningbouw wordt geadviseerd om eisen te stellen met betrekking tot parkeernormen waarbij autogebruik geminimaliseerd wordt. Door daar een koppeling te leggen met uitzonderingen voor stil vervoer (fiets, e-bike, etc.) worden stille alternatieven actief gestimuleerd. Dit zijn dan maatregelen gericht op minimaliseren van geluidhinder door nieuw beleid. Daarmee is nog geen sprake van het verminderen van het aantal geluidgehinderden, ook autonoom is daar geen sprake van. Belangrijke bronnen voor geluidhinder zijn brommers en scooters, buren en wegverkeer met snelheden hoger dan 50 km/u. Voor het omlaag brengen van het aantal geluidgehinderden wordt geadviseerd om een uitvoeringsprogramma op te stellen met concrete maatregelen gericht op die belangrijke bronnen voor (ernstige) geluidhinder

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Natura 2000-gebieden	●	↗	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde (milieu)druk op Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te tekenen dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

Voor bedrijvigheid, woningbouw en mobiliteit geldt dat het in de praktijk erg lastig kan zijn om voldoende mogelijkheden (saldo-gevers) te vinden om de totale depositiebijdrage te salderen in het juiste invloedsgebied. Het is daarom voor deze ontwikkelingen een grote uitdaging om te investeren in zo laag mogelijke emissies. Dit bepaalt uiteindelijk de mate waarin de gewenste ontwikkelingen die tot een depositietoename leiden, zoals de bedrijvigheid en woningbouw tot uitvoer kunnen komen. Dit moet in de vervolgfase van het omgevingsplan nader verkend worden en mogelijk dat hieruit blijkt dat ambities bijgesteld moeten worden.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Biodiversiteit	●	↗	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Als gevolg van beleidsuitspraken gericht op woningbouw, mobiliteit en bedrijvigheid worden risico's voorzien voor de indicator biodiversiteit. Deze hangen samen met mogelijke verstoring en doorsnijding van binnenstedelijke groengebieden wat leefgebieden kunnen zijn voor de in Breda aanwezige soorten. Bij ontwikkeling van nieuwe groengebieden zoals opgenomen in de Omgevingsvisie (stedelijke verbindingzones) kan gekeken worden naar bijvoorbeeld de inpassing van specifieke groensoorten die fungeren als leefgebied voor soorten die onder druk staan.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Bodemkwaliteit	●	↗	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Geconstateerde risico's zijn er vooral vanwege nieuw beleid gericht op bedrijvigheid en energie, vanwege mogelijke nieuwe vervuilingen. De Omgevingsvisie gaat niet in op verbetering van de bodemkwaliteit. Bij de inpassing van nieuwe bedrijvigheid of duurzame vormen van energieopwekking kunnen randvoorwaarden gesteld worden ter behoud of verbetering van de bodemkwaliteit.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Grond- en oppervlaktewater	●	=	☹

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering

Voor de indicator grond- en oppervlaktewater worden de meeste risico's voorzien door beleid gericht op woningbouw en bedrijvigheid. Dit hangt met name samen met toename van huishoudens en bedrijven en de uitspoeling van medicijnresten,

plasticdeeltjes en vervuilende stoffen in het oppervlaktewater en grondwater. Er zijn geen specifieke mitigerende maatregelen die deze vervuiling tegen kunnen gaan. Aangeraden wordt toekomstige maatregelen in acht te nemen en toe te passen in beleid.

Indicator	Kwaliteitsniveau referentiesituatie	Autonome trend	Omgevingsvisie
Infrastructuur	●	↗	☹

Beleidsalternatieven/mitigerende maatregelen voor verbetering

Geconstateerde risico's zijn er vooral vanwege nieuw beleid gericht op woningbouw, bedrijvigheid en gedeeltelijk door mobiliteit. Dit hangt met name samen met de verkeersaantrekkende werking als gevolg van een toename in woningen en bedrijven. Ook het vergroten van de capaciteit van de NRW kan leiden tot meer verkeer. Om een mogelijke toename in congestie als gevolg van extra verkeersbewegingen te reduceren kan gedacht worden aan het instellen van een parkeernorm in nieuwe woongebieden zodat autogebruik en -bezit ontmoedigd wordt of het instellen van autoluwe gebieden. De in het beleid uit de Omgevingsvisie opgenomen maatregelen gerelateerd aan openbaar vervoer en langzaam verkeer kunnen daarnaast ook bijdragen aan het verminderen van het binnenstedelijke autogebruik, mits deze goed toegankelijk zijn in nieuwe woongebieden.

Vervolg

Wanneer de Omgevingsvisie door de gemeenteraad van de gemeente Breda is vastgesteld, worden alle nieuwe ontwikkelingen en maatregelen verder uitgewerkt in een omgevingsplan en eventuele omgevingsprogramma's. Daarin komen duidelijke beschrijvingen hoe en op welke locatie(s) de ambities concreet uitgevoerd worden.

Downloads & afkortingen

Via deze link kunt u het volledige planMER voor de Omgevingsvisie Breda downloaden.

Hieronder vindt u een lijst met de gebruikte afkortingen in het planMER.